

Handlingsplaner 2023-2026

Jönköpings läns regionala livsmedelsstrategi

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Region
Jönköpings län

Handlingsplaner 2023-2026

Jönköpings läns regionala livsmedelsstrategi

Den regionala livsmedelsstrategin i Jönköpings län antogs 2018 och ett år senare inleddes arbetet med att ta fram handlingsplaner för strategins fem fokusområden. Tillsammans med kommunala och regionala aktörer har Länsstyrelsen i Jönköpings län och Region Jönköpings län skapat engagemang och bäddat för nya samverkansformer som ger förutsättningar för en ökad, konkurrenskraftig och mer robust livsmedelsproduktion i Jönköpings län, vilket ligger i linje med strategins målsättning för 2030. Omvärlden har dock förändrats sen livsmedelsstrategin och handlingsplanerna skrevs och i samband med den regionala livsmedelsdagen i oktober 2022¹ började arbetet med att revidera handlingsplanerna.

I länet finns ett flertal aktörer som driver projekt och är engagerade i pågående satsningar med koppling till strategins fokusområden. De målsättningar som formulerats i handlingsplanerna för 2023-2026 har tagits fram i samverkan med aktörer inom både offentlig och kommunal sektor, branschorganisationer, producenter och enskilda livsmedelsföretagare. I den uppdaterade och aktuella versionen har fokus lagts på att konkretisera strategins långsiktiga målsättningar utifrån de behov och utmaningar som ovan nämnda aktörer identifierat. Ett av fokusområdena har breddats och bytt namn, självförsörjning benämns nu mera ökad försörjningsförmåga. Avsikten med detta är att ta ett bredare grepp om livsmedelsberedskapen och skapa möjligheter för en robustare livsmedelskedja i Jönköpings län. Handlingsplanerna som sträcker sig fram till 2026 är ett gemensamt dokument och tänkt att fungera som ett verktyg för att uppnå målen om en hållbar och ökad produktion av mat i länet som samtidigt leder till fler jobb och tillväxt. Många regionala och kommunala aktörer, branschorganisationer, näringsliv med flera driver projekt och är engagerade i pågående satsningar med koppling till strategins olika fokusområden. Ambitionen är att hitta synergieffekter och tillsammans skapa värde för den regionala livsmedelskedjans utveckling och bidra till att uppnå målen både i den regionala och nationella livsmedelsstrategin.

Den regionala livsmedelsstrategin i sin helhet hittar du här: [Regional livsmedelsstrategi för Jönköpings län 2030](#)

¹ Den 13 oktober 2022 bjöd Länsstyrelsen och Region Jönköpings län in aktörer från livsmedelskedjan för att diskutera utmaningar och samla in synpunkter inför arbetet med att uppdatera handlingsplanerna

Produktion

Handlingsplanen för fokusområde produktion syftar till att öka och bredda produktionen av mat i länet, samtidigt som vi säkerställer en ökad lönsamhet och konkurrenskraft inom livsmedelskedjan i Jönköpings län. Målbilden 2030 är en ökad och hållbar livsmedelsproduktion² och att länets livsmedelsföretag producerar mat av hög kvalitet.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Produktion

Vi ska:

- Öka kunskapen hos konsumenter om svenskproducerade livsmedel och synliggöra länets producenter och livsmedelsförädlingsföretag
- Bidra till ett ökat samarbete mellan de aktörer som arbetar med mat och livsmedelsfrågor inom privat och offentlig sektor
- Skapa förutsättningar för länets livsmedelsproducenter att anpassa sig till kommande och rådande klimatförändringar, i linje med målsättningarna i länets klimat- och energistrategi
- Tillgängliggöra och sprida information till aktörer i den regionala livsmedelskedjan kring finansierings- och utvecklingsmöjligheter av idéer och projekt
- Uppmuntra och initiera projekt som bidrar till energieffektivitet och en ökad produktion av klimatsmart och närproducerad energi
- Skapa förutsättningar för att befintliga och nya livsmedelsföretagare i länet ska producera livsmedel på ett miljömässigt, ekonomiskt, socialt hållbart och klimatsmart sätt

Vad krävs?

- Att vi informerar om mervärdet kring svensk- och lokalproducerad mat
- Regelbundna träffar och branschdialoger för att fånga upp behov, eventuella samarbetsmöjligheter och kompetensförsörjningsbehov
- Informations- och utbildningsinsatser om livsmedelsproduktion i ett förändrat klimat
- Sprida information om möjliga stöd och projektmedel
- Kartläggning av befintlig energiproduktion i länet och utreda möjligheten att ta vara på restflöden inom livsmedelskedjan

Planerade aktiviteter:

Utbildningar kring alternativa produktionsätt, till exempel om akvaponi och vattenbruk som en alternativ produktionsgren. Det planeras insatser för att synliggöra våra lokala producenter, genom REKO-ringar, gårdsrundan och att anordna publika event där producenter får möjlighet att knyta kontakt såväl med varandra som med konsumenter. Arbetet med kompetensutveckling inom marknadsföring och digitalisering fortsätter.

→ [Planerade och genomförda aktiviteter kopplade till fokusområdet](#)

² Hållbar produktion definieras i den regionala livsmedelsstrategin som "miljöanpassad och resurseffektiv, där påverkan på miljön har en så låg belastning av både nuvarande och kommande generationer kan fortsätta producera svensk mat. Se vidare s.20 i strategidokumentet.

Innovation

Handlingsplanen för fokusområdet innovation syftar till att möjliggöra för nya affärsidéer och innovationer, att stärka länets innovationsklimat och skapa en plats där det är enkelt att förverkliga och kommersialisera idéer. Målet är att skapa en marknadsinriktad livsmedelsproduktion i världsklass och göra Jönköpings län till en av Sveriges mest innovativa matregion.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Innovation

Vi ska:

- Främja innovation, nya tekniska lösningar och omställning för ett hållbart livsmedelssystem
- Identifiera nya samverkansmöjligheter både inom och utanför länet och bygga nätverk kring livsmedel och måltidsupplevelser
- Främja nya sätt att skapa hållbara affärsmöjligheter kopplade till mat, dryck och upplevelser i länet
- Skapa förutsättningar för en högre förädlingsgrad av länets egna råvaror
- Uppmuntra och sprida kunskap om nya sätt att nyttja och få avkastning för restprodukter inom livsmedelsproduktionen
- Stödja etablering av gemensamma platser för test, innovation och utveckling av livsmedel

Vad krävs?

- Nya mötesplatser och plattformar där aktörer inom livsmedelskedjan får möjlighet att inspireras, utbyta erfarenheter samt testa och utveckla idéer
- Etablera test-kök och resurshubbar för praktiska experiment
- Undersök möjligheterna att ta fram smidiga digitala lösningar för att synliggöra länets matupplevelser – gårdar, gårdsbutiker, restauranger, guidade matturer, platser som förmedlar vår regions matidentitet
- Utbildningar och inspirationsträffar på temat innovation i livsmedelskedjan
- Inspirera konsumenter och större upphandlare att testa nya typer av livsmedel

Planerade aktiviteter:

Ett antal träffar med fokus på att utveckla nya idéer och samverkansformer är under planering. Prioriterat är att undersöka möjligheten att etablera en "köksverkstad" för test och produktutveckling. Skapa fler utbildningar och inkubatorprogram med fokus på innovativa lösningar inom livsmedelskedjan till exempel via samarbete med företagsutvecklingscentrum. Det finns även planer på att undersöka möjligheten att ta tillvara på de restflöden och avfallet som uppstår i länets livsmedelskedja.

→ [Planerade och genomförda aktiviteter kopplade till fokusområdet](#)

Göra affärer

Handlingsplanen för fokusområdet Göra affärer handlar om att både stärka befintliga och bygga upp nya kontaktnät i hela livsmedelskedjan i länet. Det handlar också om att sprida kunskap om och uppmuntra fler till att välja svensk och lokalproducerad mat. Målet är att skapa förutsättningar för lönsamma affärer genom att stimulera skapandet av hållbara affärsmodeller, distributionskanaler och nya marknader.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Göra affärer

Vi ska:

- Möjliggöra för fler att starta, driva och utveckla hållbara och robusta livsmedelsföretag
- Öka kunskapen bland restauranger, butiker och offentlig sektor om svensk närproducerad mat i säsong
- Stärka samarbetet inom hela livsmedelskedjan kring att nyttja gemensamma resurser och uppmuntra till hållbara och cirkulära lösningar
- Främja en hållbar utveckling av besöksnäringen kopplat till livsmedelsproduktion och förädling
- Skapa dialog och samverkansmöjligheter mellan kommun, regioner och producenter i och utanför länet. Bidra till att underlätta för regionala livsmedelsproducenter att hitta nya distributionskanaler

Vad krävs?

- Boosta livsmedelsföretagare genom utbildningar och kompetensutveckling kring marknadsföring och digitalisering
- Underlätta för länets livsmedelsproducenter att sälja råvaror till storkök och offentlig sektor
- Länka samma aktörer som har restflöden i sin produktion med förädlingsföretag
- Uppmuntra fler aktiviteter på temat måltidsturism och arbeta för att lyfta varumärket Småland

Planerade aktiviteter:

Träffar och dialogforum är under planering. Aktiviteterna handlar om att möjliggöra för olika delar av den regionala livsmedelskedjan att förstå varandras behov och utmaningar, skapa dialog kring förenklat företagande men också hitta samarbetsmöjligheter kring lokal och regional mat. Planering pågår också för olika typer av rådgivning och kompetensutvecklingsinsatser kopplat till lönsamhet och marknadsföring. En kartläggning av befintliga producenter i länet kan också bli aktuell under perioden.

→ [Planerade och genomförda aktiviteter kopplade till fokusområdet](#)

Attityder

Handlingsplanen för fokusområdet Attityder tar sikte på konsumtionsmönster, bemötande och förändringsvilja. Arbetet handlar om att öka intresset för svensk och lokalproducerad mat och de mervärden som är kopplad till svensk livsmedelsproduktion. Målet är att samtliga aktörer i livsmedelskedjan gör medvetna och kunskapsbaserade val som leder till ökad tillväxt och lönsamhet, god miljö och bra folkhälsa

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Attityder

Vi ska:

- Främja ökad samverkan och samarbete mellan olika samhällsaktörer för att underlätta för länsinvånare att äta hälsosamt och lokalt
- Öka kunskapen hos konsumenter/länets invånare om var och hur mat och dryck produceras i Jönköpings län
- Förmedla mervärden kring hälsosam svenskproducerad mat och dryck till alla länsinvånare och verka för att minska de socio-ekonomiska klyftorna
- Inspirera aktörer i livsmedelskedjan och konsumenter att välja regionalt producerad mat i säsong
- Skapa förutsättningar för ökad dialog med myndigheter kring regler och villkor

Vad krävs?

- Sprida kunskap och information om mervärdena med svensk- och lokalproducerad mat
- Synliggöra arbetet med den regionala livsmedelsstrategin, både mot allmänheten, privat och offentlig sektor
- Utbildningsinsatser med särskilt fokus på hälsosamma och hållbara matvanor
- Etablera forum för samtal med tillsynsmyndigheter och kontrollorgan för en bättre samsyn kring hur regler och villkor påverkar livsmedelsföretagare

Planerade aktiviteter:

Fokus kommer ligga på aktiviteter som ökar intresset och kunskapen kring den mat som produceras i länet. Några exempel på aktiviteter som genomförts är producent- och butiksträffar, grillfestivalen, det småländska pizzamästerskapet, gårdsrundan samt studiebesök och utbildningsinsatser. Diskussioner pågår kring ett samarbetsprojekt med livsmedelsbutiker gällande exponering av livsmedel från länet. Möjligheten att utveckla en digital karta över länets producenter och förädlare undersöks. Insatser på temat regler och villkor och förbättrad myndighetsdialog är prioriterat.

→ [Planerade och genomförda aktiviteter kopplade till fokusområdet](#)

Ökad försörjningsförmåga

Handlingsplanen för fokusområdet Ökad försörjningsförmåga syftar till att skapa förutsättningar för länets livsmedelsproducenter att fortsätta producera mat även under samhällsstörningar. Det handlar också om att bredda produktionen och hitta nya produktionsmöjligheter i länet samt att stötta samhällsviktiga aktörer i deras beredskapsarbete. Målet är att länets livsmedelsförsörjning är tryggad vid en kris genom ökad självförsörjningsgrad, minskat beroende av insatsvaror och stärkt beredskap.

På väg mot 2030 - långsiktiga satsningar inom fokusområde: Ökad försörjningsförmåga

Vi ska:

- Sprida kunskap om möjligheterna att få in fler livsmedel som produceras i länet och landet via offentlig upphandling och uppmuntra konsumenterna att välja regionalt producerad mat i säsong
- Öka kunskapen om insatsmedlens betydelse för livsmedelsproduktionen samt initiera projekt som bidrar till att öka produktionen av insatsmedel i länet
- Stötta och uppmuntra kommunerna i arbetet med att ta fram beredskapsplaner för tryggad produktion och försörjning av livsmedel i länet
- Uppmärksamma och öka kunskapen om jordbruksmarkens värde för tryggad livsmedelsförsörjning

Vad krävs?

- Informationsinsatser på temat beredskap och tryggad livsmedelsförsörjning riktade mot offentliga såväl som privata aktörer och konsument
- Inventera vilka styrkor och svagheter som finns i länet kopplat till tryggad livsmedelsförsörjning
- Undersök möjligheterna att bredda produktionen av energikällor i länet
- Ökat stöd gentemot länets producenter och förädlingsföretag, undersök konkreta åtgärder för bibehållen livsmedelsproduktion i krissituation
- Ökat stöd gentemot kommuner och offentlig sektor, säkerställ att länets offentliga måltidsverksamheter fungerar även i krissituation

Planerade aktiviteter:

Ett kursutbud på temat beredskap och ökad motståndskraft inom jordbruket kommer att utformas under perioden. Teman som kommer att belysas är till exempel resilienta jordbruksmetoder, klimatsmarta grödor och fodersorter, alternativa produktionsmetoder, vattenhushållning, förnybar energi och möjligheten att trygga försörjning av insatsmedel till lantbruket är aktuellt. Att stötta kommunerna i deras beredskapsarbete är prioriterat, arbetet med att anordna samordningsträffar mellan länets kostchefer och beredskaps-samordnare fortsätter.

→ [Planerade och genomförda aktiviteter kopplade till fokusområdet](#)

Länsstyrelsen
i Jönköpings län

Region
Jönköpings län